

Како могу добити дозволу за рад?

Услови и поступак

Информације за избеглице са Aufenthaltsgestattung (одобрење боравка) или Duldung (толерисање боравка)

Ако сте у Немачку дошли као тржитељ азила, потребна Вам је дозвола за рад да би се могли запослити. Ова брошура Вам пружа кратак преглед о условима и поступку како да дате захтев за добијање дозволе за рад. За даљња питања обратите се организацији Bleiberechtsnetzwerk у Баден-Виртембергу (www.bleibinbw.de) или некој другој невладиној организацији за избеглице. Адресе можете наћи на интернет страници Саветовалишта за избеглице под: www.fluechtlingsrat-bw.de

Ова брошура је актуализована у новембру 2014. Она базира на тексту невладине организације "Земља на видуку" из Шлезвиг-Холштајна. Могуће је да је у међувремену дошло до измена. Ове информације дају само један преглед и не могу заменити појединачно саветовање. Због тога обрађајте се увек и саветовалиштима као и адвокатима. Садржај ове брошуре заснива се на правном мишљењу њезиних аутора.

1. Када не смете радити?

Ако сте у Немачку дошли као тражилац азила не смете у прва 3 месеца радити. Ви подлежете забрани за рад (§ 61 Закона о вођењу поступка о азилу). За ово време стоји у Вашим личним документима:

„Erwerbstätigkeit nicht gestattet.“

Али и у овом времену постоји могућност да привремено код државних установа или добротворних организације радите за сатницу од 1,05 евра (§ 5 Asylbewerberleistungsgesetz).

Информација:

Када је странцима забрањен рад? (параграф § 33

Одредбе о запошљавању странаца)

Ако имате Duldung може Вам управа за странце трајно забранити да радите,

- ако они сматрају да сте у Немачку само зато дошли, да би овде примали социјалну помоћ или
- ако Вам је захтев за азил коначно одбијен и Вама пребацују, да се Ви недовољно трудите да напустите Немачку.

Забрана за рад („Erwerbstätigkeit nicht gestattet“) изричито стоји у Вашим личним документима.

Савет: *Обратите се неком саветовалишту или адвокату да би се испитало да ли је забрана рада по закону.*

2. Када и како се можете запослити?

После истеке забране за рад постоје два начина да се можете запослити (ако немате Duldung у којој стоји да Вам је забрањено да се запослите):

- **Ограничена радна дозвола** (на основу § 32 Одредбе о запошљавању странаца). То значи да Ви пре почетка рада од бироа за странце (Ausländeramt) затражите да Вам издају дозволу за рад. То можете урадити иако још није завршена процедура о азилу и Ви поседујете Aufenthaltsgestattung по § 55 Закона о вођењу постука о азилу и ако имате Duldung по § 60а Закона о боравку а немате забрану за рад..

При томе ће се испитати ко има предност на то радно место и какви су услови на том радном месту § 39, ст. 2 Закона о боравку, види даље тачку 4.).

- **Неограничена радна дозвола** (§ 31 Одредбе о запошљавању странаца). То значи да се Ви можете прихватити сваког посла. Ово важи ако Вам је процедура око азила позитивно завршена и Ви сте добили Aufenthaltsgestattung или Duldung без забране запошљавања. Исто важи ако се Ви са одобрењем већ 48 месеци боравите у Немачкој.

3. Шта морате предузети ако Вам је ограничен приступ тржишту рада?

Ако Вам је приступ тржишту рада ограничен тада стоји у Вашем одобрењу боравка или у Duldung: **„Erwerbstätigkeit nur mit Genehmigung der Ausländerbehörde gestattet.“**

У оваком случају морате, чим сте нашли посао, код надлежног бироа за странце затражити дозволу за рад. Од бироа за странце ћете добити један формулар који послодавац мора испунити. У овом формулару мораће послодацац навести тачне податке о свом предузећу, о броју сати колико би радили и тачно радно време.

Вама је потребна дозвола за рад

- за свако радно место
- за изучавање занимања и за
- праксу

У случају да је дозвола за рад "zustimmungspflichtig", тада биро за странце шаље захтев Вашег будућег послодавца на „Zentrale Auslands- und Fachvermittlung (ZAV)". Тамо ће се преиспитати предност и услови на радном месту.

Тип: *За похађење школе није потребна дозвола за рад.*

4. Шта преиспитује биро за рад?

Биро за рад преиспитује, да ли постоје разлози за одбијање захтева.

I. Нормалан случај: Испитивање предности и услова на радном месту

Испитивање предности значи: Овде се испитује, да ли у односу на Вас неко други има предност на ово радно место. То би били немачки држављани, особе из европске уније или странци који већ имају дозволу за рад. Напомена: За појединачна занимања могуће је запослење и без преиспитивања. Преиспитивање се не спроводи ако неко већ 15 месеци има дозволу за боравак.

Испитивање радних услова значи: Ви не смете бити запослени под лошијим радним условима него један немачки радник. При томе се испитује, да ли висина плате одговара тарифи за плате и да ли се примењују законски прописи, на пример, закон о заштити и сигурности на радном месту. Испитивање заштите и сугурности на радном месту примењује се до боравка од 48 мееци.

II. Изузеци:

Спроводи се само испитивање радних услова а не и предности на радно место:

- Код продужетка радног односа после једне године запослења код истог послодавца.
- При регулисање посебних случајева узимају се у виду све околности појединачног случаја. Код трауматизираних особа мора жељени посао бит део терапије.

5. Како се одвија одлука о дозволи за рад?

Ако је потребна сагласност за добијање дозволе за рад, тада биро за странце прослеђује питање о сагласности бироу за рад. Ако биро за рад у року од две недеље не саопшти да недостају извесне информације или да су подаци послодавца недовољни, сматра се да је сагласност дата (упореди § 36 Одредбе о запошљавању странаца). Код оваквог случаја издаје Вам биро за странце дозволу за рад или добијате писмену одбијеницу. Сагласност се не даје, ако би радник био позајмљен некој другој фирми. Дозвола за рад може бити ограничена што се тиче врсте запослења, послодавца и дужине запослења (§ 34, ст. 1 Одредбе о запошљавању странаца).

Тип: *Замолите биро за странце, да Ваш захтев што брже проследи бироу за рад.*

6. Изузеци: У којим случајевима није потребна сагласност бироа за рад?

Биро за странце може без сагласности бироа за рад одлучивати:

а) ако затражите дозволу за рад за следећа занимања

- пракса за време школовања, студирања или у оквиру пројеката европске уније
- рад у оквиру добровољне службе.
- Занимање са високом квалификацијом
- Посао као члан породице послодавца, ако заједно живите са њим
- Посао, који служи Вашем оздрављењу, поновном навикавању на рад или Вашем васпитању

б) ако сте се доселили као малолетна особа

- и у Немачкој завршили опште школовање или
- ако сте похађали једногодишњу припрему за изучавање занимања или ако сте редовно посећивали припремну наставу за изучавање занимања.

7. Шта можете предузети ако Вам биро за странце одбије захтев?

Биро за странце Вам о томе мора доставити писмено решење. Против овог решења можете подићи жалбу. При томе морате водити рачуна о роковима који су наведени у поуци о правном леку на крају решења. Ако жалба не успе, можете дати тужбу упрвном суду.

Ако сазнате да је послодавац у кратком времену понуђено радно место дао некој другој особи, требате поред тужбе дати и "Eilantrag". О овом "Eilantrag" мора суд у кратком року и без усмене расправе донети одлуку..

8. Укратко: Приступ тржишту рада

Ако имате *Aufenthaltsgestattung* по § 55 Закона о вођењу поступка о азилу или *Duldung* по § 60а Закона о боравку тада:

- од 0 - 3 месеца имате забрану за рад
- од 3 - 48 месеца односно од добијања *Duldung* имате ограничену могућност да радите. За изучавање заната, праксу, добровољну службу, занимање са високом квалификацијом или за рад у породичном предузећу није Вам потребна сагласност бироа за рад. Самосталан рад - као приватник - није дозвољен.
- Након 15ог месеца не преиспитује се предност за добијање посла.
- После 48 месеци стичете право на неогранићени приступ тржишту рада.
Самосталан рад - као приватник - и даље није дозвољен.
- Ако имате *Duldung* све ово важи само ако немате забрану да радите по § 33 *Beschäftigungsverordnung*.

с) Ако имате *Aufenthalterlaubnis* по § 22, § 23, § 23а, § 25 Abs. 1-5, § 25а Закона о боравку тада:

- чим будете добили дозволу боравка имате и неограничену дозволу за рад. Ако имате дозволу боравка по § 25 Abs. 3, 4 или 5 или по § 25а морате затражити сагласност бироа за странце ако желите да отворите самосталну радњу.

9. Перспективе

У уговору владине ЦДУ и СПД коалиције од 27. новембра 2013 предвиђене су следеће законске промене:

- Са параграфом § 25b AufenthG планирано је да се уведе нови пропис о регулисању права на боравак, који би многим људима са дугогодишњом Duldung отворио шансу да добију на бази решења Савезног савета од 28. аугуста 2012 (BR-Drucksache 505/12) дозволу боравака. Да не би људи који имају Duldung и који евентуално имају предуслове за добијање дозволе за боравак, да до усвајања закона не буду угрожени од протеривања (Abschiebung) неколико савезних покрајина, као и Баден-Виртемберг, донеле су о томе привремене прописе путем наредбе Министарства унутрашњих послова од 11.02.2014.
- Са увођењем параграфа 25б Закона о дозволи боравака треба да се промене и параграф 2а овог закона. Према томе требало би да добро интегрисана омладина између 15 и 21 године живота, која већ 4 године (досада 6) има Duldung, добити дозволу боравака..

Скраћенице

AufenthG	Закон о боравку
AsylbLG	Закон о давањима за храну, стан, грејање, болест итд.
AsylVfG	Закон о вођењу постука о азилу
BeschVO	Одредба о запошљавању странаца

Опширније о законима можете сазнати од надлежних министарстава или преко:

www.gesetze-im-internet.de

Остале информације

Право на боравак за омладину - Bleibe-recht für Jugendliche

Од јула 2011 постоји пропис о праву на боравак за омладину (§ 25a Закона о боравку) Летак се обраћа директно избеглој омладини. Он информира о предусловима за добијање боравка и упућује вас где можете добити компетентне информације и правну помоћ

Основне информације о одобрењу боравка - Aufenthaltsgestattung

За време трајања процеса о добијању азила поседују избеглице одобрење на боравак. У летку је написано којим условима подлежу особе које желе да се запосле, изуче занат или каква права имају у вези са социјалним давањима, медицинском негом, станом и слободом кретања.

Основне информације о толерисаном боравку - Duldung

У Немачкој живи скоро 90.000 избеглица које имају само Duldung, од тога скоро 10.000 у Баден-Виртембергу. Овај летак објашњава какав боравишно-правни положај пружа Duldung и тиме спојена ограничења права на образовање и запошљавање, социјална примања, слободу кретања али и права и могућности да овај положај избеглице превазиђу.

Ове информације се могу поручити код:

преко интернета: www.bleibinbw.de

преко поште: Flüchtlingsrat Baden-Württemberg
Hauptstätter Str. 57, 70178 Stuttgart oder

са E-Mail: info@fluechtlingsrat-bw.de, info@bleibinbw.de

Netzwerk Bleiberecht Stuttgart-Tübingen-Pforzheim

Координација

Werkstatt PARITÄT gemeinnützige GmbH

Hauptstraße 28, 70563 Stuttgart-Vaihingen

Контакт: Кирзи-Мари Велт

Тел.: 0711 / 2155 - 419

E-Mail: welt@werkstatt-paritaet-bw.de

Интернет: www.werkstatt-paritaet-bw.de

Öffentlichkeitsarbeit

Flüchtlingsrat Baden-Württemberg

Hauptstätter Str. 57, 70178 Stuttgart

Контакт: Андреас Линднер

Тел.: 0711-55 32 83-4

E-Mail: info@fluechtlingsrat-bw.de

Интернет: www.fluechtlingsrat-bw.de

Gefördert im Rahmen des ESF-Bundesprogramms zur arbeitsmarktlichen Unterstützung für Bleiberechtigte und Flüchtlinge mit Zugang zum Arbeitsmarkt durch das Bundesministerium für Arbeit und Soziales und den Europäischen Sozialfonds.